

Список використаних джерел

1. Головне управління статистики у Закарпатській області : Статистичний щорічник Закарпаття за 2021 рік / за редакцією Г.Д. Гриник. Ужгород, 2021. С. 29-52.
2. Головне управління статистики у Закарпатській області : Статистичні щорічники Закарпаття за 2003-2020 рр. / за редакцією за редакцією І.В. Ільтьо, Г.Д. Гриник. Ужгород.
3. Дані головного управління статистики у Закарпатській області за 1991-2002 роки.
4. Головне управління статистики у Закарпатській області. Статистична інформація. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uz.ukrstat.gov.ua/statinfo/dem/index.html>.

КАФЕДРА ГЕОГРАФІЇ УКРАЇНИ І ТУРИЗМУ ТНПУ: СИНЕРГІЇ ТРАДИЦІЙ УКРАЇНОЦЕНТРИЗМУ ТА НОВАЦІЇ ПРОСТОРОВОЇ АНАЛІТИКИ

*Кузишин А.В., Поплавська І.В., Задворний С.І., Флінта Н.І.,
Царик П.Л., Пушкар Б.Т.*

*Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка,
м. Тернопіль, Україна
kafgeoukrityrizm@gmail.com*

Початок кожного чергового десятиліття функціонування освітньо-наукового структурного підрозділу закладу вищої освіти є можливістю підвести підсумки та означити нові вектори для його розвитку. Кафедра географії України і туризму (в різні роки кафедра мала різні найменування: кафедра географії України, кафедра географії України, краєзнавства і туризму) є прикладом прогресуючого розвитку та вміння поєднувати ідейні традиції з викликами сучасного освітнього та наукового простору нашої держави. Досить потужний перелік джерел в нашому дослідженні свідчить, що оцінка певних етапів діяльності та перегляд векторів подальшого розвитку на кафедрі проводиться перманентно.

На початку Незалежності України виникла гостра потреба у

вивченні українознавчих дисциплін у школах та вищих навчальних закладах країни. Передусім це стосується географії України та здійснення регіональних студій. Назріла політична ситуація, а також створення географічного факультету, сприяли відкриттю 1 вересня 1992 року у Тернопільському державному педагогічному інституті кафедри географії України. Це була перша така кафедра серед педагогічних ЗВО України (а взагалі такі кафедри існували на той момент лише у Львівському та Чернівецькому державних університетах). На географічному факультеті тоді ще Тернопільського державного педагогічного інституту це була третя кафедра. Створення такого структурного підрозділу мало не тільки навчально-методичний, але в певній мірі суспільно-політичний зміст – у цей час існувала велика потреба в розширенні географічних знань про свою батьківщину – Україну. Такі потреби могли бути задоволені тільки дією організованих колективів науковців-географів, які мали спільну мету – розширити обсяг і зміст знань, що надаються студентам та вчителям з географії рідного краю та України загалом.

Натхненником та ініціатором створення кафедри був перший її завідувач, кандидат географічних наук, доц. Богдан Заставецький. Завдяки його зусиллям створився молодий колектив, який був пронизаний однією ідеєю – сформувати нову, на той час, галузь географії – географію України, як складову частину україністики у Тернопільському державному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка. Колектив кафедри (Б. та О. Заставецькі, Л. Царик, Б. Федунік, Я. Мариняк, С. Гунько, І. Костецький, Н. Стецько) з гідністю виконало свою місію та сформували науковий напрямок українознавчих регіональних та історико-географічних досліджень.

Бурхливий розвиток кафедр географії України та туризму припадає на перше десятиліття ХХІ ст. Викладацький склад кафедри поповнили нові викладачі (А. Кузишин, Н. Флінта, М. Питуляк, Л. Альтгайм, Л. Зуб, О. Горобець, П. Царик, Л. Заставецька, Б. Пушкар, І. Поплавська, І. Рудакевич, К. Дударчук, Т. Заставецький, С. Задворний), які сьогодні сформували її потужний «хребет» або зайняли ключові позиції в інших структурних підрозділах факультету

чи інших освітніх закладах. Захистивши свої дисертаційні дослідження, вони започаткували нові напрямки профільного спрямування кафедри, що постійно модернізуються.

Будучи повноцінним структурним підрозділом географічного факультету та Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка, його сміливо можна назвати вмілим організатором наукових форумів міжнародного, всеукраїнського та регіонального рівня. Впродовж минулих десятиліть колектив кафедри зніціював проведення 25-ти таких заходів, як самостійно, так і в співпраці з провідними закладами вищої освіти України, Польщі, Словаччини. Результативні зустрічі дозволили напрацювати оригінальні наукові ідеї, які знайшли відображення в подальших дослідженнях, тематиках аспірантських вишукувань, формуванні нових освітніх компонентів та напрямків освітньої діяльності, які забезпечує колектив кафедри.

Всі очільники кафедри за період її існування (Б. Заставецький, О. Заставецька, Я. Мариняк, Т. Божук, І. Поплавська) пропонували колективу стратегію, яка мала за мету утримувати лідируючі позиції географічної та туризмологічної освіти в межах України та Західноукраїнського регіону. Певні інновації давали успіх та отримували підтримку науково-педагогічних працівників кафедри в світлі підготовки монографій, наукових публікацій в фахових та високоіндексованих виданнях України та Європи, виданні посібників та методичних розробок для забезпечення освітнього процесу у вищій школі.

Сучасні наукові інтереси працівників кафедри географії України і туризму пов'язані з питаннями теоретичних і методичних проблем географії туризму, статистичних методів у туризмі, географічного краєзнавства, водно-ресурсного потенціалу та охорони довкілля, тематичного картографування, етнічної географії та історії географії; з'ясування геопросторових рис соціальної та політичної сфери України, проблем регіональної (економічної) географії України, сфери послуг та добробуту населення, історії вітчизняного туризму, формування туристичної інфраструктури, особливостей міжнародного туризму; проблем вивченні готельного господарства Тернопільської області та

України, маркетингової діяльності туристичних фірм, вивченні туристичної інфраструктури, формування іміджу та використання PR-технологій в туризмі та ін.; географічних проблем формування регіональних екомереж, теоретичних та прикладних аспектів розвитку туристсько-рекреаційної діяльності, формування територіальних рекреаційних систем тощо; теоретичних і методологічних особливостей туристичного краєзнавства, розвитку рекреалогії та її прикладного значення для туристичної діяльності, ролі страхування у туризмі, актуальних питань методології теорії і практики організації екскурсійних послуг, теоретичних засад та стратегій розвитку менеджменту туризму та туроперейтингу, соціологічних та педагогічних аспектів туристичної діяльності, проблем підготовки кваліфікованих фахівців для туристичної сфери; проблем української геоурбаністики, інформаційні технології в географії та туризмі; маркетингових процесів в Україні на сучасному етапі, організації ресторанного господарства, правового регулювання туристичної діяльності, особливостей функціонування туристичної інфраструктури; територіальної структура туристсько-рекреаційного господарства регіону; географії транспорту та комунікацій, картографічного моделювання, перспективних видів і напрямків туризму; геопросторової організації культурно-мистецької сфери регіону та ін.

Сучасні виклики, які стоять перед вищою освітою вимагають реагування та потреби ринку та суспільства. Тому працівники кафедри продовжують освоювати нові та перспективні освітні напрямки підготовки фахівців. Впродовж останніх років (2019-2023 рр.) було започатковано підготовку студентів за освітніми програмами «Ґрунтознавство, експерта оцінка землі та територіальне планування», «Міжнародний туризм та крос-культурні комунікації», «Просторова аналітика та управління розвитком громад та регіонів». Практично кожна з них претендує на статус унікальної на рівні України. Це в свою чергу вимагає постійного фахового зростання та самовдосконалення викладачами кафедри. Підтвердженням цього є поважні рейтингові показники в щорічному рейтингування працівників та структурних підрозділів Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (прикрими винятками були 2019-2021 рр.,

коли відбувався період переорієнтації та пошуку новий композиційних наукових та освітніх напрямків в функціонуванні кафедри).

Викристалізовані традиції україноцентризму на кафедрі сьогодні вміло поєднуються з новими напрямками наукової та освітньої діяльності. Сучасний склад кафедри (в.о. завідувача кафедри – І. Поплавська, науково-педагогічні працівники – Я. Мариняк, А. Кузишин, Н. Флінта, Л. Альтгайм, П. Царик, Т. Заставецька, К. Дударчук, С. Задворний, Б. Пушкар, І. Рудакевич, ст. лаборант Т. Дорожовська) мають потенціал, який дозволяє реалізовувати сміливі проекти та з впевненістю дивитись в майбутнє.

Список використаних джерел

1. Заставецька О.В, Кузишин А.В. Мариняк Я.О. Кафедра географії України Тернопільського державного педагогічного університету. Матеріали Другого всеукраїнського семінару з теорії і практики регіонального географічного краєзнавства. Тернопіль, 2002. Част. 2. С. 17 – 27.
2. Заставецька О.В, Кузишин А.В., Мариняк Я.О. Кафедра географії України Тернопільського державного педагогічного університету: від витоків до становлення. Історія української географії. Тернопіль: Підручник і посібники, 2002. Вип. 6. С. 18 – 24.
3. Заставецька О.В., Кузишин А.В., Мариняк Я.О. Історичні віхи кафедри географії України та туризму Тернопільського національного педагогічного університету. Історія української географії та картографії. Частина І. Збірник матеріалів Четвертої міжнародної наукової конференції, посвяченої 110-літньому ювілею проф. Володимира Кубійовича, Тернопіль, 18-19 листопада 2010 р. Тернопіль, 2010. С. 34-38.
4. Заставецька О.В., Мариняк Я.О., Кузишин А.В. Діяльність Ярослава Жупанського для розвитку географічної науки та освіти в Тернопільській області. Географія, картографія, географічна освіта: історія, методологія, практика. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Чернівці, 9-11 жовтня 2014 р.). Чернівці: Видавничий дім «Родовід», 2014. С. 19-21.
5. Кузишин А.В. Викладацько-освітня діяльність професора Ольги Заставецької. перспективи географічної науки в Україні: Матеріали Всеукраїнського науково-практичного семінару,

присвяченого 65-річчю з дня народження професора Ольги Володимирівни Заставецької (м. Тернопіль, 27 квітня 2018 р.). Тернопіль: Вектор, 2018. С. 35-38.

6. Кузишин А.В., Царик Л.П. Нариси історії географічного факультету Тернопільського національного педагогічного університету (до 30-ти ліття заснування). Міждисциплінарні інтеграційні процеси у системі географічної, туризмологічної та екологічної науки: матеріали II-ї міжнародної науково-практичної конференції (м. Тернопіль, 15 жовтня 2020 р.). Тернопіль: Вектор, 2020. С. 8-24.

7. Кузишин А.В., Царик Л.П. Рух крізь час: нариси історії Географічного факультету Тернопільського національного педагогічного університету. Наукові записки ТНПУ. Серія: Географія. Тернопіль: СМП «Тайп», 2020. № 1 (48). С. 4-16.

8. Кузишин А.В., Царик Л.П., Мариняк Я.О., Діяльність Богдана Заставецького з організації та популяризації географічної освіти: до 80-річчя з дня народження. Вісник Тернопільського відділу Українського географічного товариства. Тернопіль: СМП «Тайп». № 5 (випуск 5), 2021. С. 4-6.

9. Кузишин А.В., Мариняк Я.О. Кафедра географії України і туризму Тернопільського національного педагогічного університету: історія, сьогодення та майбуття. Тернопіль: Вектор, 2013. 44 с.

10. Царик Л.П., Кузишин А.В. Напрямки наукових досліджень викладачів географічного факультету Тернопільського національного педагогічного університету (до 25-річчя створення факультету): історико-наукометричний аналіз. Наукові записки ТНПУ. Серія: Географія. Тернопіль, 2015. № 1 (38). С. 261-265.

11. Царик Л.П., Садовник О.П., Заблоцький Б.В., Кузишин А.В. Географічний факультет Тернопільського національного педагогічного університету: історичне минуле, сьогодення і перспектива. Географія, екологія, туризм: теорія, методологія, практика. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 25-річчю географічного факультету Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (21-23 травня 2015 р.). Тернопіль: СМП «Тайп», 2015. С. 7-11.

12. Офіційна сторінка Географічного факультету на сайті ТНПУ ім. В. Гнатюка: <http://tnpu.edu.ua/faculty/geo/index.php>